BENCONT WEEKLY REPORT

ROČNÍK 2019| ČÍSLO 6

Dôchodkové systémy vo svete

Sú dôchodkové systémy schopné fungovať aj naďalej? Bez toho aby zvyšovali štátne dlhy? Čo je najväčší problém všetkých dôchodkových systémov na svete?

V tomto čísle:

Priemyselná produkcia v Taliansku sa výrazne prepadla

Česká republika dosiahla ďalší rekord v zamestnanosti

Rast HDP Nemecka spomaľuje

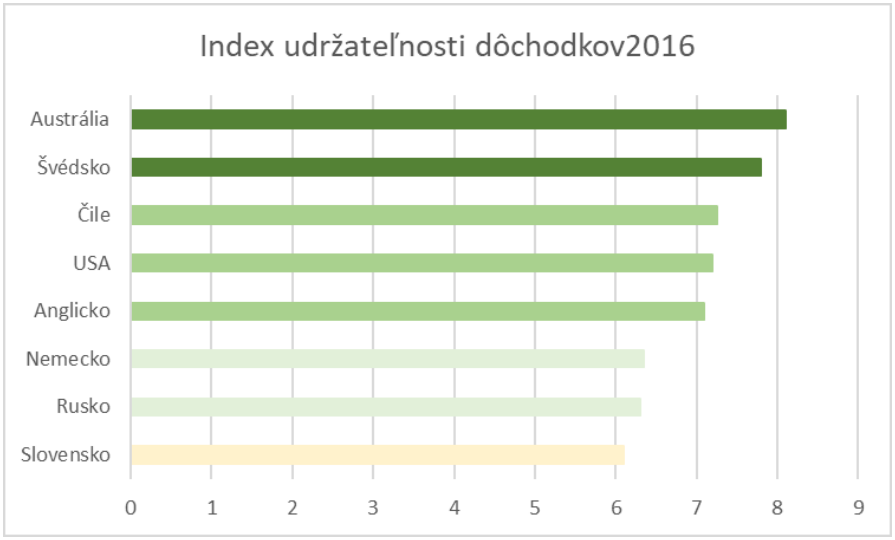
Švajčiarsku sa darí, miera nezamestnanosti je najnižšia za 16 rokov

Veľká Británia podpisuje so Švajčiarskom dohodu o voľnom obchode

Ako sa vyvíjajú priame zahraničné investície na Slovensku

Rebríček miliardárov za rok 2018

Sú dôchodkové systémy schopné fungovať aj naďalej? Bez toho aby zvyšovali štátne dlhy? Čo je najväčší problém všetkých dôchodkových systémov na svete? Všetko je to zapríčinené najmä starnutím obyvateľstva vo všetkých rozvinutých štátoch na svete. Globálne sa markantne znižuje prirodzený prírastok už od roku 1965 to znamená od obdobia tzv. babyboomers z hodnoty 2,088 na hodnotu 1,158 v roku 2015. Ďalšou tvrdou skúškou dôchodkových systémov po svete je skutočnosť že generácia tzv. babyboomerov pôjde do dôchodku vo svete v rozsahu 10 rokov a tým sa značne zmenší pomer medzi pracujúcim obyvateľstvom a obyvateľmi v poproduktívnom veku. Tieto systémy nestíhajú pokrývať potreby svojich poberateľov dôchodkov a musia byť financované štátom, tak ako je to napríklad u nás na Slovensku kde Sociálna poisťovňa dostáva od štátu každoročne 1 mld. € alebo v Rusku, kde je dôchodkový systém už desaťročie v deficite. Podobný osud čaká aj dôchodkový systém USA či Nemecka.

Na svete existuje mnoho druhov týchto systémov. Skladajú sa z povinných alebo nepovinných častí, z rôzneho počtu pilierov od 0 ako v Čile, kde je sporenie na dôchodok výlučne na zodpovednosti samotných obyvateľov, až po 4 piliere ako tomu je vo Švédsku. Taktiež sa rozlišujú podľa toho či sú tieto systémy vo forme „pay as you go“ čiže jednoducho povedané koľko naspríš toľko máš, alebo sú to kapitalizačné piliere alebo dobrovoľné/doplnkové dôchodkové sporenia, ktoré sú individuálne.

Keďže vo väčšine krajín je I. pilier kľúčovou zložkou výšky dôchodku,

ako napríklad na Slovensku, Nemecku, Rusku alebo vo Švédsku. Zvyšovanie počtu obyvateľov poberajúcich starobný dôchodok bude mať priamy vplyv na znižovanie sumy vyplácanej z I. piliera a tým pádom aj značne nižšie dôchodky pre obyvateľov, ktorí to nemôžu vykompenzovať II. a III. pilierom. Ak by sme napríklad chceli na Slovensku byť v takom rozsahu nezávislí na I. pilieri ako obyvatelia Anglicka, ktorých dôchodok sa skladá z I. piliera len z 22%, museli by dôchodky na Slovensku klesnúť na tretinu.

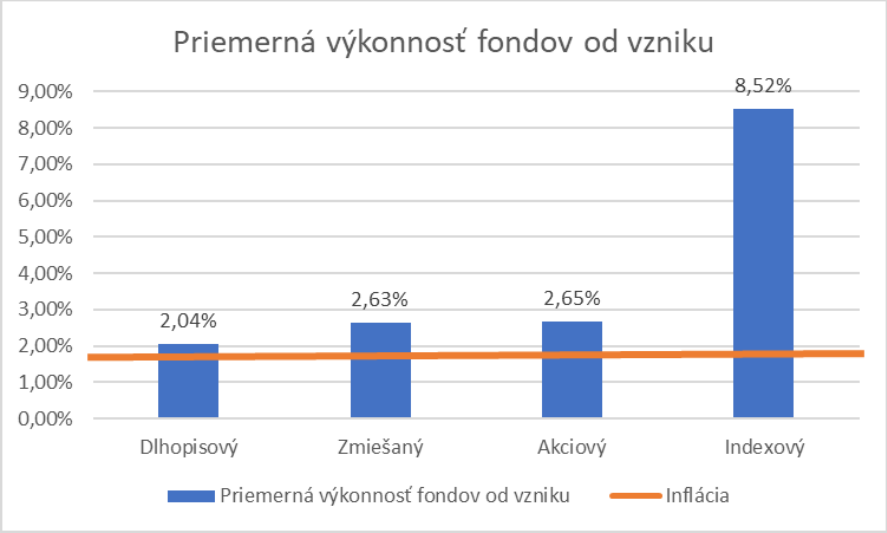
Podľa indexu udržateľnosti dôchodkového systému z roku 2016 od spoločnosti Allianz si Austrália znova zachovala prvenstvo a Slovensko sa umiestnilo na 36 mieste so zhruba 6 bodmi. Pre porovnanie, Česká republika sa umiestnila na 20 mieste so zhruba 6,4.

Dôchodkový systém na Slovensku

Na Slovensku používame klasický Bismarckov model, kde je každý občan povinne poistený. Tento model u nás funguje na princípe troch pilierov sociálneho poistenia. Princíp bol zavedený v rámci reformy z roku 2003 dokedy sme mali len jeden pilier so stanovenými dávkami inak nazývaný pay as you go, ktorý sa financuje priebežne. Systém, ktorý funguje na Slovensku už 16 rok vyzerá nasledovne:

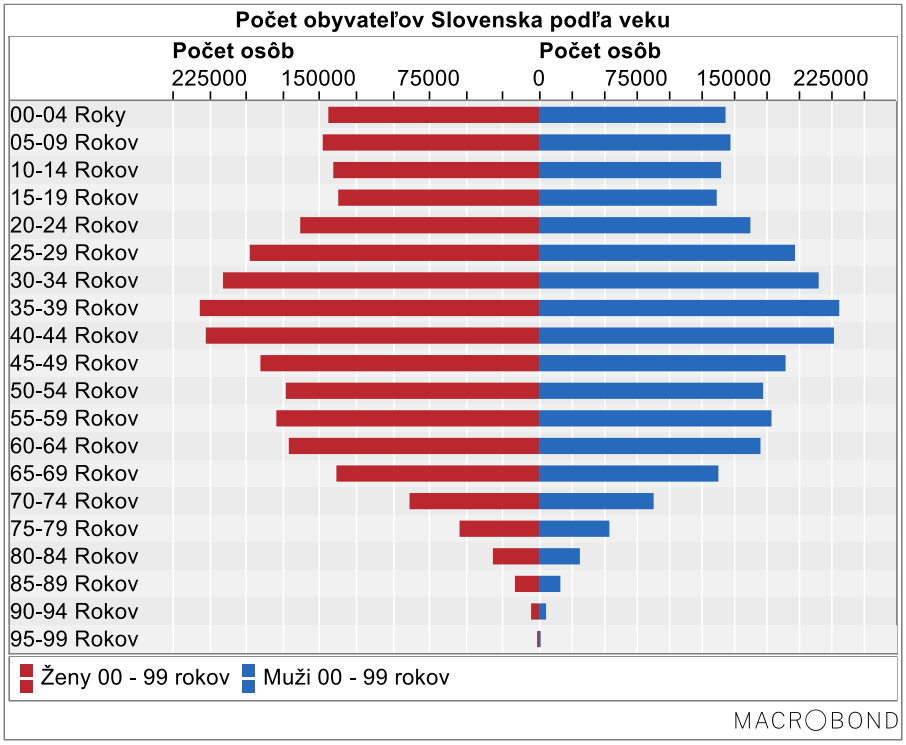
I. pilier – povinné dôchodkové poistenie
II. pilier – starobné dôchodkové sporenie
III. pilier – doplnkové dôchodkové sporenie

I. pilier je povinný pre každého občana Slovenska, spravuje ho sociálna poisťovňa. Je to priebežne financovaný a dávkovo definovaný systém. Funguje na princípe zásluhovosti a teda výška zaplateného mesačného poistenia sa odvíja od výšky príjmu. Disponuje ale aj prvkom solidárnosti a to tak, že je stanovená maximálna hranica vymeriavacieho základu pre odvod do sociálnej poisťovne. Odvod do I. piliera je na úrovni 18% - z toho 4% platí zamestnanec z hrubej mzdy a 14% platí zamestnávateľ z hrubej mzdy zamestnanca. Na Slovensku tvorí majoritu výšky dôchodku . U nás sa prvý pilier nezhodnocuje ani reálnou ani virtuálnou úrokovou mierou. Dôchodok v budúcnosti závisí od toho, aký je priemer odvodov zamestnaných ľudí. A podľa pomeru príspevku jednotlivca a priemerného príspevku sa priraďujú body. Tieto body sú potom každoročne ohodnocované a na základe toho sú vyplácané dôchodky. Príjmy sociálnej poisťovne sú vo výške 4,068 mld. € a výdavky sú 5,192 mld. € (údaje z roku 2017). To znamená, že štát už teraz musí ročne dotovať sociálnu poisťovňu vyše 1,124 mld. € čím sa prehlbuje štátny deficit.

II. pilier nazývaný aj starobné dôchodkové sporenie (SDS) predstavuje kapitalizačný systém, ktorý je taktiež príspevkovo definovaný a funguje na princípe zásluhovosti. Druhý pilier je na Slovensku dobrovoľný a funguje na princípe krátenia príspevkov do prvého piliera a to tak že z 18%, ktoré idú do I. piliera zníži o 4,75% a tie idú do kapitalizačného II. piliera. Ku koncu roka 2018 sa v druhom pilieri nachádzal majetok v hodnote 8,06 mld. €. Do roku 2024 sa tento príspevok má zvýšiť na 6%. II. pilier spravujú dôchodcovské správcovské spoločnosti, ktoré sú regulované štátom. Sporiteľ si môže vybrať formu sporenia, či už sú to akciové, dlhopisové, zmiešané alebo indexové fondy . Najväčšou výhodou druhého piliera oproti prvému je skutočnosť, že úspory sú dedičné a teda v prípade nevyčerpania neprepadnú zvyšné prostriedky štátu.

III. pilier a teda doplnkové dôchodkové sporenie je na Slovensku úplne dobrovoľné až na pár výnimiek, pre ľudí z rizikovými povolaniami. Tento pilier je najmenej využívaný na Slovensku. Do tohto piliera môžu prispievať zamestnanci alebo aj ich zamestnávatelia za svojich zamestnancov . Skutočná výhoda tretieho piliera je v tom, že ako jediná zo spomínaných dokáže skutočne zlepšiť finančnú situáciu na dôchodku. Je vhodná vtedy ak aj zamestnávateľ prispieva pár desiatkami eur mesačne. V opačnom prípade sú vhodnejšie investície do podielových fondov pretože zamestnanec vtedy nie je viazaný dôchodkovým vekom a zároveň nie je obmedzovaný legislatívou. Ku koncu roka 2018 sa v treťom pilieri nachádzal majetok v hodnote 2,006 mld. €.
Problém v dôchodkovom systéme je najmä to, že ľudia sa spoliehajú hlavne na príspevok garantovaný štátom a teda na I. pilier. Ale sociálna poisťovňa má už dnes problém, pretože nedisponuje dostatočnými prostriedkami na vykrytie týchto dôchodkov. A už dnes musí ročne

štát dať sociálnej poisťovni 1 mld. na vyplatenie všetkých dôchodkov a tento príspevok sa bude neustále zvyšovať. A teda sociálna poisťovňa bude musieť znižovať dôchodky, respektíve jej príspevok na celkový dôchodok z I. piliera. Čo bude mať negatívny vplyv na vývoj celkového dôchodku, ktorý je už teraz k priemerným mzdám relatívne nízky a to na úrovni len 44,80 %.

Na priznanie dôchodku u nás je potrebné splniť dve podmienky a to dôchodkový vek a dĺžku poistenia. Dôchodkový vek je u nás oproti iným štátom relatívne nízky a to 62,5 rokov. Dĺžka poistenia je taktiež veľmi nízka, len 15 rokov, čo je v porovnaní s Nemeckom, kde je 45 rokov, zanedbateľná dĺžka. Všetky tieto faktory dohromady spolu so starnutím populácie a blížiacim sa odchodom generácie babyboomers do dôchodku tvoria enormný tlak na sociálnu poisťovňu a jej schopnosť udržať I. pilier funkčný. Ak sa štát nerozhodne rapídnejšie zvyšovať vek odchodu do dôchodku a ľudia si nebudú viac šetriť v II. III. pilieri tak sociálna poisťovňa bude musieť pristúpiť k rapídnemu znižovaniu dôchodkov vyplácaných z I. piliera aby nenavyšovala štátny dlh.

V prípade, že sa v nasledujúcich 20 rokoch nebude zvyšovať počet ľudí v produktívnom veku oproti súčasnosti, tak v období okolo roku 2038 bude čeliť slovenský dôchodkový systém najväčším tlakom. Pretože obyvatelia, ktorí majú momentálne od 35-44 rokov sú najpočetnejšou generáciou v momentálnej vekovej štruktúre obyvateľstva na Slovensku, pôjdu v období 2038 – 2047 do dôchodku.

Dôchodkový systém v USA

Dôchodkový systém v USA funguje na akejsi kombinácii solidarity a zásluhovosti. Odvody na sociálne poistenie sú stále rovnaké a to 6,2% aj zamestnanec aj zamestnávateľ z hrubej mzdy zamestnanca a taktiež je vymedzený maximálny vymeriavací základ. Ale na druhej strane pomer náhradového pomeru sa s vyšším platom znižuje. Napríklad zamestnanec, ktorý zarába priemernú mzdu bude dostávať dôchodok z I. piliera vo výške 50% z priemernej mzdy ale zamestnanec zarábajúci dvojnásobok priemernej mzdy bude dostávať len 40,3% s tejto mzdy. Dôchodkový vek je v USA o niečo vyšší ako u nás a to 66 rokov pre ženy aj mužov. Dobu povinného poistenia majú ale rapídne vyššiu a to 35 rokov, na to aby im bol dôchodok priznaný. Dôchodkový systém USA sa skladá podobne ako náš s troch pilierov:

I. pilier – Social security
II. pilier – Zamestnanecké dôchodkové plány
III. pilier – Individálne dôchodkové účty

I. pilier sa podieľa na výške dôchodku v priemere 38,3% a viac ako polovica amerických dôchodcov nemá iný príjem ako z tohto pilieru. Kombinácia federálnej dôchodkovej schémy s dôchodkovými schémami jednotlivých štátov robí I. pilier pomerne neprehľadným. Podľa projekcie rozpočtovej kancelárie amerického kongresu sa I. pilier stane do roku 2030 insolventným, keďže už v roku 2010 výdavky presiahli príjmy. V prípade, že sa dôchodkový vek nezvýši bude musieť byť tento príspevok na celkový dôchodok z I. piliera nižší o viac ako 25%.

Do **II. piliera** je v zapojených približne 51% pracujúcich Američanov. Tento pilier je v USA úplne dobrovoľný . Sú to dôchodkové schémy jednotlivých firiem na sporenie pre svojich zamestnancov. Zamestnanci pracujúci vo verejnej správe málokedy disponujú týmto pilierom.

III. pilier má len 10% pracujúcich napriek tomu že v Amerike existuje množstvo druhov sporenia tohto typu ako napríklad IRA, Simple IRA, Roth IRA, Traditional IRA alebo asi najznámejší 401 (k), ktorý nesie názov podľa paragrafu, ktorý ho upravuje. Jednotlivé účty majú rôznu úpravu. Niekde sa dane platia pri vklade niekde pri výbere niekde majú vklady definovanú výšku inde nie. Tento pilier závisí, na rozdiel od druhého, len od samotného zamestnanca, je to jeho osobný účet do ktorého si sám prispieva.

Tak ako slovenský systém aj americký systém dôchodkového zabezpečenia čelí starnutiu popula-

cie a blížiacim sa rapídnym nárastom ľudí v dôchodkovom veku kvôli generácii babyboomers. Americký dôchodkový systém bude do roku 2030 čeliť obrovským tlakom buď na zvyšovanie dôchodkového veku, čo by mohlo byť problém pretože priemerná dĺžka života sa v USA znižuje a teraz je na úrovni 78,6 roka, čo znamená, že Američania v priemere čerpajú dôchodok iba 12,6 roka, ale bude musieť stúpnuť odvodové zaťaženie do I. piliera.

USA zažije zvýšené nároky na svoj dôchodkový systém v období 5 až 10 rokov. V tomto období totiž odíde do dôchodku relatívne početná skupina obyvateľov. Ďalšia veľká vlna príde okolo roku 2055, pretože pôjde do dôchodku najsilnejšia generácia za posledných 30 rokov. USA môže tieto tlaky zmierniť tým, že bude stále prijímať ľudí z iných častí sveta a tí budú schopný sa v nej zamestnať a odvádzať štátu dane a odvody.

Dôchodkový systém v Čile

V Čile prebehla v máji roku 1981 veľká reforma celého dôchodkového systému. Predtým boli sadzby na odvody do dôchodkového systému diverzifikované podľa sektora a penzijného systému a na konci obdobia dosahovali tieto odvody výšku až 55,1% z hrubej mzdy. Táto reforma preklasifikovala celý dôchodkový systém v Čile s klasického pilierového systému spravovaného štátom na platenie príspevkov na osobné dôchodkové účty. Tieto účty sú zaťažené odvodmi rovnomerne vo výške 10%, ktoré odvádza zamestnávateľ za zamestnanca. Tieto odvody sa odvádzajú inštitúciám nazývaným správcovia dôchodkových fondov (AFP). APF sú si navzájom konkurujúce podniky a zamestnanec si ich môže slobodne vybrať, štát robí len dohľad a garantuje zostatky na sporeniach. Štát garantuje taktiež minimálnu výšku dôchodku. Zamestnanci taktiež odvádzajú mesačne 1,5% ako poplatok za správu dôchodkov a 0,75% ako poistné za invalidné a pozostalostné poistenie.

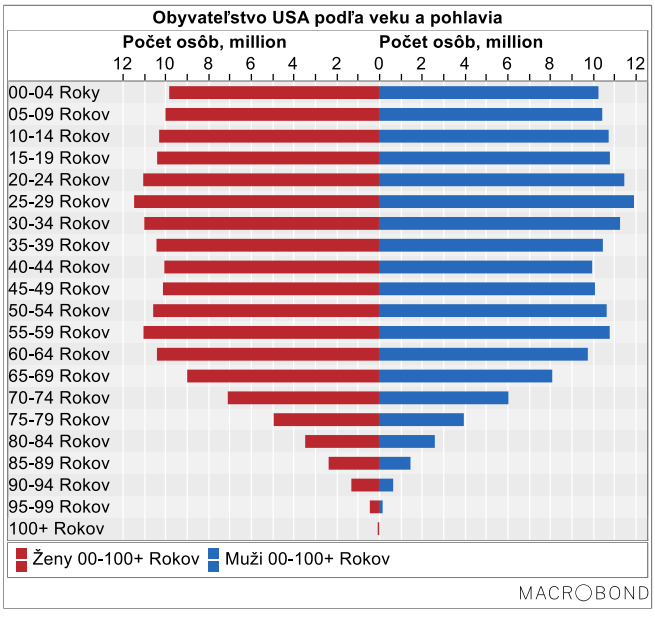
Táto reforma prišla, kvôli nespokojnosti občanov ale aj z toho dôvodu, že Čile tak ako všetky ostatné krajiny trpí starnutím populácie a v rokoch 1960-1980 bol zaznamenaný najväčší pokles pomeru pracujúcich na jedného dôchodcu a to z 10,8 na 2,2 v roku 1980. Táto reforma od svojho vzniku inšpirovala veľa krajín a dodnes ju prebralo zhruba 20 krajín.

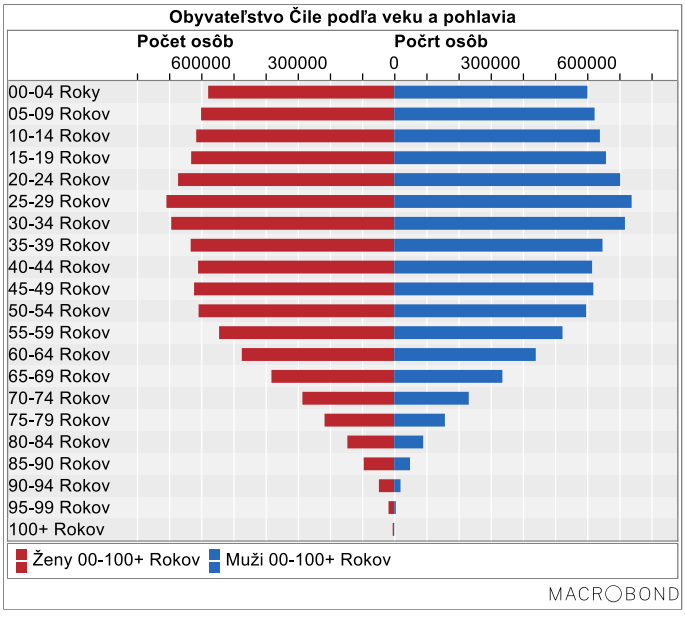
Čile má nastavený dôchodkový vek na 65 rokov pre mužov a 60 rokov pre ženy, čo znamená, že reálne sa tento systém otestuje v praxi zhruba okolo rokov 2023 až 2028 kedy pôjde do dôchodku prvá generácia ľudí, ktorí začali pracovať ako dospelí v roku 1981 a teda celý život si šetria len týmto novým spôsobom. Tento nový systém je taktiež založený na princípe zásluhovosti ale má aj prvok solidarity a síce, maximálny vymeriavací základ je na úrovni 16 000 USD.

Od roku 1984 Čile zaznamenáva taktiež pokles rastu obyvateľstva. S prihliadnutím na jej reformu, by sa jej táto skutočnosť nemala nijako výrazne dotknúť. Vďaka novému systému sa štát postupe zbavuje výdavkov na dôchodkový systém a ľudia si primárne šetria sami.

Dôchodkový systém v Nemecku

Nemecko má najprísnejší dôchodkový systém čo sa týka priznania dôchodku zo spomenutých štátov. A to z dvoch dôvodov. Prvým je dôchodkový vek, ktorý je na úrovni 65 rokov ale vzrastie čoskoro na 67 rokov. Druhým je povinná dĺžka poistenia a to je 45 rokov, čo v prepočte znamená, že sa priemerne ráta s 2 rokmi nezamestnanosti za celú časť života v produktívnom veku. Nemecký dôchodkový systém funguje na základe zásluhovosti, čiže vyšší plat počas života znamená vyšší dôchodok v budúcnosti. Taktiež sa skladá z troch pilierov kde ten prvý je povinný a druhý je povinný len ak ho nariaďujú kolektívne zmluvy. Do prvého odvádza

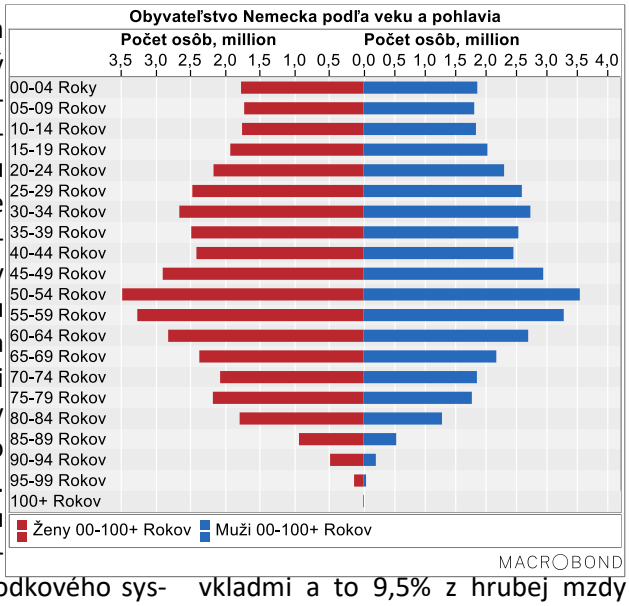
odvody zamestnanec aj zamestnávateľ, každý po 9,55% z hrubej mzdy zamestnanca.

I. pilier – povinný z definovaným vkladom a plne zásluhový. Je to štátny priebežne financovaný systém na princípe pay as you go. Drvivá väčšina nemeckých dôchodcov má príjem len z tohto piliera a v priemere tvorí tento pilier 70% z celkovej výšky dôchodku. Nemecká vláda si uvedomuje, že tento systém je v stave bankrotu, pretože už v roku 2011 bola dotovaná pätina výdavkov príjmami z DPH. Odvodové zaťaženie sa stále zvyšuje no miera náhrady stále klesá. Túto skutočnosť chce nemecká vláda zastaviť a preto rozmýšľa nad vybudovaním IV. Kapitalizačného piliera.

II.pilier – sa podieľa na výške dôchodkov iba 8%. Tieto zamestnávateľské penzijne schémy sú teda využívané veľmi málo. Zakladá sa na iniciatíve zamestnávateľa a účasť je väčšinou dobrovoľná.

III. pilier – sa podieľa na dôchodkoch 22% percentami. Za tento pilier sa považujú v Nemecku rôzne formy individuálneho sporenia, za ktoré si plne zodpovedajú sporitelia a sú úplne dobrovoľné.
Nemecko za posledné roky zaznamenalo zníženie podielu pracujúcich na jedného dôchodcu, taktiež dochádza k zvyšovaniu odvodového zaťaženia, miera náhrady dôchodku sa znižuje, štátne výdavky na dôchodkový systém predstavujú až 11,3% z HDP. Podľa všetkého je tento systém dlhodobo neudržateľný a nemecká vláda aj nemeckí občania sú si toho plne vedomí. Mladí Nemci sú zmierení s tým, že štátne dôchodky budú mať nízke a budú závislí na vlastných finančných úsporách. Nemci ale nie sú jediní, ktorí používajú tento systém, obdobné systémy môžeme nájsť v Rakúsku alebo Francúzku.

Demografický vývoj Nemecka naznačuje, že o 12 rokov sa nemecký dôchodkový systém dostane pod enormný nápor a bude vyžadovať obrovské investície zo strany štátu pretože dve, po sebe nasledujúce, najväčšie vekové skupiny odídu do dôchodku a pracovná sila v Nemecku sa zníži zhruba 6,75 miliónov ľudí a zhruba toľko pribudne dôchodcov. Nemeckú ekonomiku môže zachrániť obrovská reforma dôchodkového systému, alebo rapídny nárast pôrodnosti aspoň najbližších 20-25 rokov. A aj v prípade takéhoto nárastu by veľký tlak na štátny rozpočet pretrval minimálne jednu dekádu. Poslednou možnosťou záchrany je pracovná sila zo zahraničia, ktorá bude schopná sa zamestnať sa a odvádzať dane a odvody.

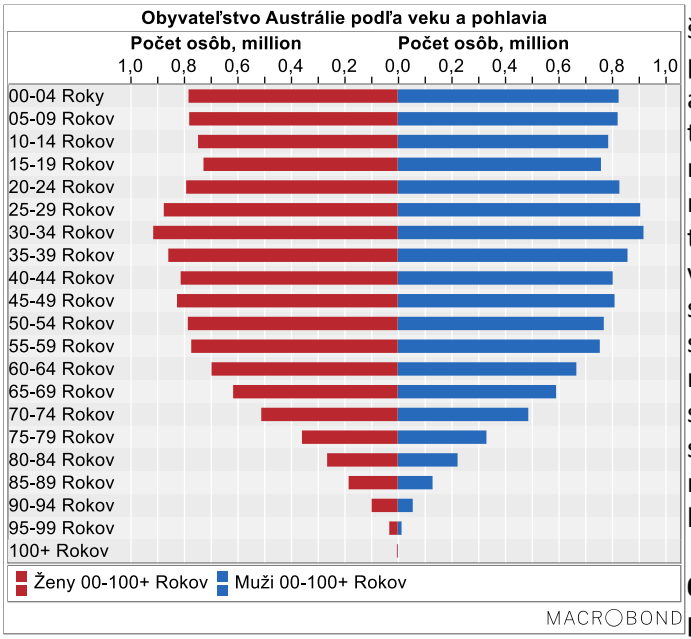
Dôchodkový systém v Austrálii

Austrálsky dôchodkový systém je označovaný za jeden z najlepších na svete. Dôchodkový vek je v Austrálii nastavený pre obe pohlavia rovnako na 65 rokov a povinná dĺžka poistenia je 10 rokov aby vznikol nárok na dôchodok. Je postavený na troch pilieroch a na systéme solidarity.

I. pilier – Je úplne odlišný od nášho slovenského, funguje na princípe krátenia majetku. To znamená, že čím ma potenciálny dôchodca väčší majetok tým nižší dôchodok bude poberať. Iba 59% všetkých dôchodcov poberá nekrátený dôchodok, a jeho výška na celkovom dôchodku je iba 26%. Austrálsky dôchodcovia sú tým pádom nútení samy si zabezpečovať viac ako polovicu z výšky celkového dôchodku v rôznych iných sporeniach.

II. pilier – sú kapitalizačné fondy nazývané „superannuation funds“ a sú tvorené preddefinovanými vkladmi a to 9,5% z hrubej mzdy zamestnancov. Tieto odvody majú do roku 2022 vzrásť na 12% čo indikuje problémy so starnutím populácie. Podieľa sa na celkovej výške dôchodkov priemerne až 74% percentami. Vzhľadom na to že je povinný, nie je možné hovoriť o tom, že Austrálčania sú naučení nespoliehať sa na štát v oblasti príjmu na dôchodku. Druhý pilier je povinný pre všetkých okrem nižších príjmových skupín, pod 450 USD. Má ale jedno špecifikum a síce, že je možné doň prispievať aj vyšším percentom zo mzdy ako 9% alebo vkladať mimoriadne vklady .

III. pilier – Sú to súkromné sporiace schémy, ktoré sú úplne dobrovoľné. Sú len regulované štátom a daňovo zvýhodnené.
Austrália v dnešnej dobe mína iba 3,5% HDP na výdavky na dôchodky. Ako už bolo spomenuté, aj Austrália začína mať problém z demografickými zmenami obyvateľstva. Naproti Slovensku ale učinila rázne kroky pre udržanie tohto dôchodkového systému. Založila v roku 2006 tzv. future fund. Do tohto fondu sú umiestňované rozpočtové prebytky a tiež výnosy z privatizácie. Vzťahuje sa naň zákon, ktorý určuje presnú konečnú výšku prostriedkov ktorú má fond dosiahnuť a tiež zákaz výberu prostriedkov minimálne do roku 2020. Vďaka takémuto nastaveniu je predpoklad nárastu výdavkov na

dôchodkový systém zo súčasných 3,5 % HDP do roku 2050 iba na 3,9 % HDP. Pre porovnanie, na Slovensku sú výdavky na dôchodkový systém 7 % HDP, s výhľadom na zvýšenie k 10,7 % HDP v roku 2060.

Trend rastu obyvateľstva posledných 10 rokov v Austrálii stúpa. Ak si toto tempo udrží Austrália nebude mať problém s demografickým vývojom. Ak však poklesne tak ako v 80. rokov minulého storočia tak Austrália začne mať problémy s výdavkami na dôchodkový systém okolo roku 2039 kedy odíde prvá z dvoch veľmi silných generácii.

Dôchodkový systém vo Švédsku

Švédsky systém je unikátny v tom, že pozostáva v podstate zo štyroch pilierov a taktiež v tom, že v podstate všetky jeho štyri piliere sú povinné. Napriek povinnosti pracujúcej populácie prispievať až do štyroch rôznych pilierov, má Švédska vláda veľmi vysoké ročné výdavky na dôchodky a to až 8,2% HDP. Ďalšou zaujímavosťou v tomto systéme je fakt , že ako jediná zo spomenutých krajín má variabilný vek odchodu do dôchodku , ktorý sa pohybuje medzi 61 až 67 rokmi a zamestnanci sa môžu slobodne rozhodnúť kedy chcú do dôchodku odísť. Index udržateľnosti dôchodkového systému radí ten švédsky na popredné miesta a navrhuje mu tým pádom len mierne korektúry v systéme na to aby fungoval výborne. Švédsky dôchodkový systém funguje na princípe zásluhovosti s prvkami solidarity a pozostáva konkrétne z :

0. pilier – Kvázi pilier
I. pilier – povinný pilier, s definovaným vkladom platený ako "PAYG"
II. pilier – povinný kapitalizačný fond s definovaným vkladom
III. pilier – kvázi povinný kapitalizačný fond

0. pilier nie je v podstate pilier, je to len akýsi garant minimálneho dôchodku, ktorý je vo Švédsku ustanovený na úroveň 24% z priemer mzdy. Tento pilier dorovnáva dôchodok na túto hodnotu v prípade ak dôchodcovi vychádza dôchodok nižší ako minimálny. Tento pilier tvorí solidárnu časť dôchodkového systému vo Švédsku.

I. pilier funguje na princípe virtuálnych účtov (NDC). Má definovaný vklad vo výške 16% z hrubej mzdy zamestnanca. Prostriedky na účte sú zhodnocované virtuálnou úrokovou mierou, netvoria sa však žiadne skutočné rezervy. Výsledný dôchodok závisí od hodnoty účtu a predpokladaného veku dožitia v čase odchodu do dôchodku. 0. a I. pilier tvoria spolu 60,9% výšky celkového dôchodku. Miera náhrady z I. piliera sa pohybuje vo výške 55,6 % priemernej mzdy, ale pravdepodobne bude klesať do roku 2050 až na hodnotu 46%. Čo naznačuje taktiež s problémovým udržaním tohto systému z dôvodu starnutia populácie a udržiavania odvodov na rovnakej úrovni. Pri tomto poklese bude tvoriť podiel I. piliera na celkovom dôchodku len 35%. Prvý pilier, kvôli fungovaniu na základe virtuálnej úrokovej sadzby potrebuje určitý balans aby nedošlo k rastu deficitu štátneho rozpočtu. Tento balans je zabezpečovaný tzv. indexáciou budúcich dôchodcov. To znamená, že ak projekcie ukážu, že ak prostriedky nebudú postačovať na krytie dôchodkov, zastaví sa valorizácia dôchodkov a taktiež virtuálne úročenie dôchodkov

II. pilier Je taktiež povinný pre každého, ale jeho odvodové zaťaženie je len 2,5% z hrubej mzdy. Zaujímavé sú ale možnosti výberu z tohto fondu pri nástupe na dôchodok. Dôchodca sa môže rozhodnúť medzi doživotnou a variabilnou anuitou. Doživotná anuita znamená zakúpenie doživotnej anuity bez investičného rizika. Variabilná anuita znamená, že fondy peniaze investujú a dôchodok sa naďalej valorizuje danou úrokovou mierou. Ak je valorizácia vyššia ako výnosnosť, anuita sa kráti naopak ak je výnosnosť vyššia tak si dôchodca k anuite prilepší.

III. pilier je kvázi povinný kvôli tomu, že pracovníkovi vzniká povinnosť ho platiť len vtedy ak to má zamestnávateľ pracujúci v určitom odvetví zakotvené v zmluve s odborovou organizáciou. A keďže Švédske odbory patria k jedným z najsilnejších na svete, disponuje tretím pilierom viac ako 90% zamestnancov. Príspevky do tohto piliera sú vyššie ako do druhého a tvoria 39% príjmu švédskeho dôchodcu.

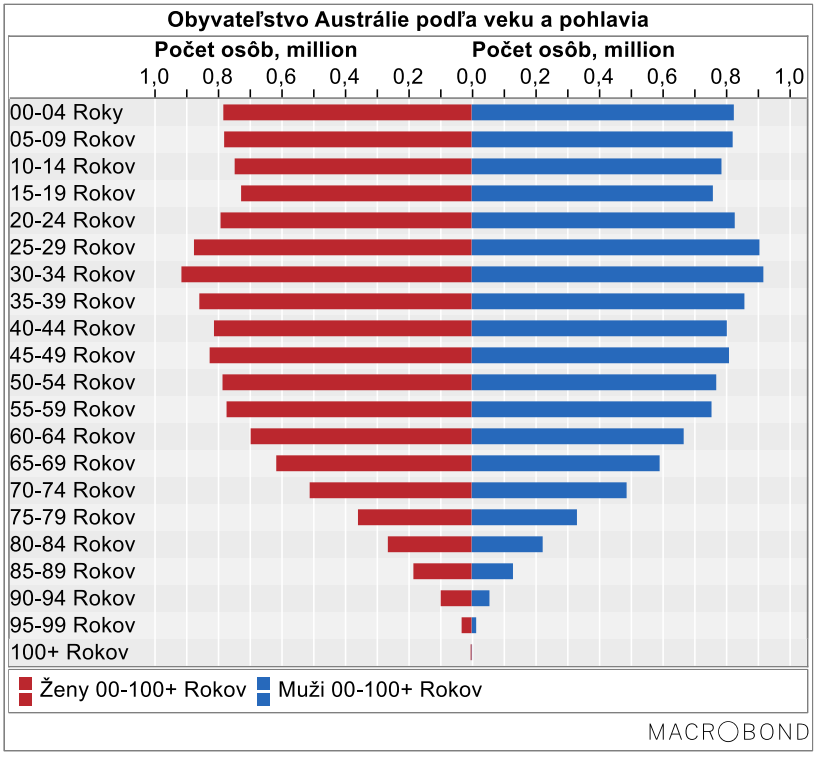
Švédsky zamestnanci sú teda celý život nútený štátom aby si na dôchodky sporili sami a nespoliehali sa na štát. No napriek tomu má Švédsko viac ako dvojnásobné výdavky na dôchodky ako tomu je v Austrálii, kde sú povinné len dva piliere. Švédsko, tak ako mnoho ďalších krajín, sa obáva negatívne-

ho vývoja demografie no na základe veľkej samostatnosti zamestnancov majú priestor na úpravu a doladenie detailov v ich dôchodkovom systéme tak aby bol dlhodobo udržateľný. Ďalším problémom nedostatku financií na vyplácanie dôchodkov je otvorená migračná politika Švédska, ktorá prijíma migrantov. Tí ale nie sú schopní sa zamestnať a spôsobujú vláde ďalšie výdavky. Namiesto deportácie sa ale úrady rozhodujú o rapídnom zvýšení dôchodkového veku a to až na ohromných 75 rokov.

Švédi majú podobnú situáciu ako Austrálčania, vďaka dobre nastavenému systému a v podstate samostatným dôchodcom a nie až tak desivej predpovedi demografického vývoja nehrozí pre švédsku vládu ani v najbližších 20 rokoch rapídne zvyšovanie výdavkov na dôchodkový systém. Zvýšia sa len v období 2036-2042 kedy odíde do dôchodku početná generácia obyvateľstva, po ktorej nastal na 15 rokov pokles rastu obyvateľstva.

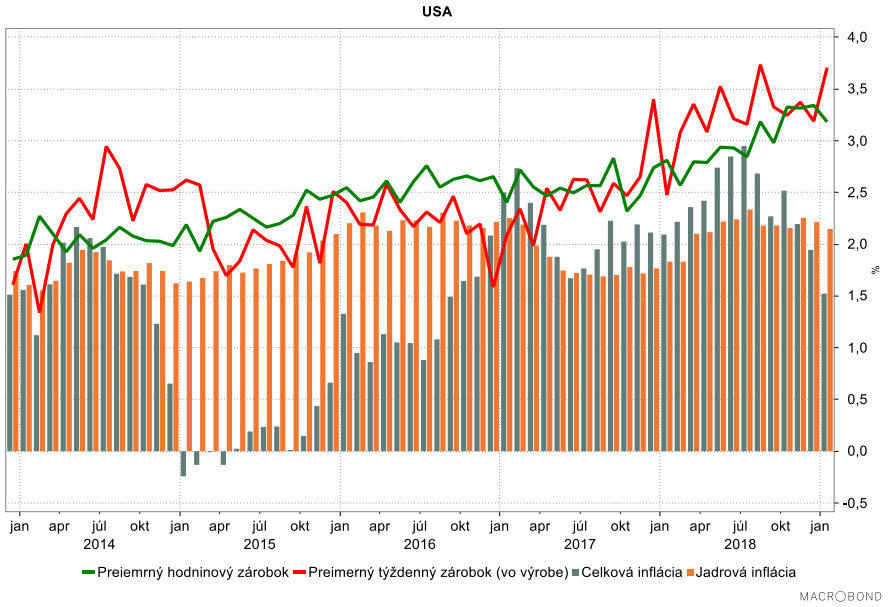
Väčšina rozvinutých štátov má problém so starnutím populácie. Tento aspekt zvyšuje štátne výdavky na zabezpečenie dôchodkov. Je potrebné aby štáty zamedzili tomuto rastu výdavkov, pretože inak sa budú deficity krajín naďalej zväčšovať až do neúnosnej miery. Vzhľadom na to, že odvody a dôchodkový vek nie je možné donekonečna zväčšovať, mali by štáty vymyslieť taký systém, ktorý bude absolútne sebestačný a nezávislí od štátnych dotácii. Poprípade by mali znížiť niektoré svoje nepotrebné výdavky a financovať s nimi dôchodkové systémy. Napríklad USA investuje ročne do armády 3,28% DPH čo je viac ako 636 mld. USD (údaj z roku 2017), čo je nadpriemerne veľa, vzhľadom na to, že od druhej svetovej vojny nebol žiaden veľký otvorený konflikt. Predpokladá sa, že výdavky na dôchodky dosiahnu 8% HDP v roku 2020. Ak by sa vláda rozhodla namiesto zbrojenia financovať dôchodkový systém zníži sa záporná bilancia o viac ako jednu tretinu.

Na Slovensku by sme potrebovali veľkú reformu dôchodkového systému aby si zamestnanci zvykli byť nezávislí od štátu a sporili si sami na dôchodok a aby ich nemohla negatívne ovplyvniť ani prípadná nestabilita vlády alebo nestabilita cyklického vývoja ekonomiky. Vhodným riešením by bola kombinácia austrálskeho a švédskeho systému. Dôchodky by mali byť krátené na základe veľkosti majetku ale mal by tu byť aj prvok solidarity a teda garancia minimálneho dôchodku a teda tzv. nultý pilier. Prvý, druhý a tretí pilier by mali byť striktne povinné aby sa ľudia nespoliehali len na jeden príjem v dôchodkovom veku. Prvý pilier by mal byť taký ako je u nás teraz, v štýle PAYG ale s väčším zaťažením zhruba 10% by platil zamestnanec zo svojej hrubej mzdy. Druhý by bol zamestnanecký kapitalizačný s preddefinovaným vkladom, vo svojej podstate by bol taký ako teraz iba by bol povinný. Tretí pilier by bol osobný kapitalizačný, taktiež s nejakým preddefinovaným minimálnym príspevkom ale taktiež by bol povinný. Týmto spôsobom by sa ľudia nemuseli spoliehať v starobe na štát alebo na svojich potomkov, pretože by si šetrili celý život na troch rôznych miestach. Samozrejme by sa o tie kapitalizačné fondy museli starať a pravidelne ich kontrolovať. (dz)

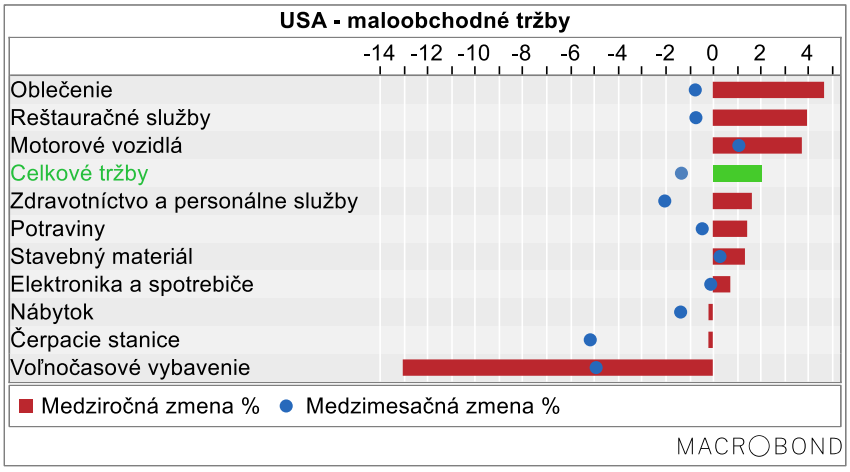
Priemerné mzdy v USA rastú

Nominálne ako aj reálne priemerné mzdy v USA pokračujú v raste. V januári vzrástol priemerný hodinový zárobok v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka o 3,71 % na 27,53 dolára. O niečo pomalšie, no stále stabilne, rástol v januári aj priemerný týždenný zárobok a to o 3,18 % v porovnaní s hodnotami v januári minulého roka. Pri zohľadnení celkovej miery inflácie rástli v uplynulom roku reálne mzdy v priemere o 1,25 % až 1,4 %. Zvyšovanie priemernej mzdy má jednak priestor v stále rastúcej ekonomike. Na druhú stranu na rast miezd tlačí aj znižujúca sa nezamestnanosť v krajine. Aby si podniky udržali svojich zamestnancov a prilákali nových musia ponúknuť vyššie mzdy. V čase kedy americká ekonomika prosperuje a reálne HDP rastie (3 % medziročne) je to možné. Zvyšujúce sa mzdy zároveň podporujú aj domácu spotrebu, ktorá je jedným z ťahúňov hospodárskeho rastu ekonomiky USA. Zvýšená spotreba pretavená do silnejúceho dopytu však môže tlačiť na rast cien v krajine. Vzhľadom na to začal Fed zvyšovať hlavnú úrokovú sadzbu aby udržal infláciu a vyhol sa prudkému rastu cien. Hlavná úroková sadzba v USA je momentálne na úrovni 2,25 – 2,5 % a mala by sa zvyšovať aj v tomto roku, no už menej krát ako v uplynulom. (jv)

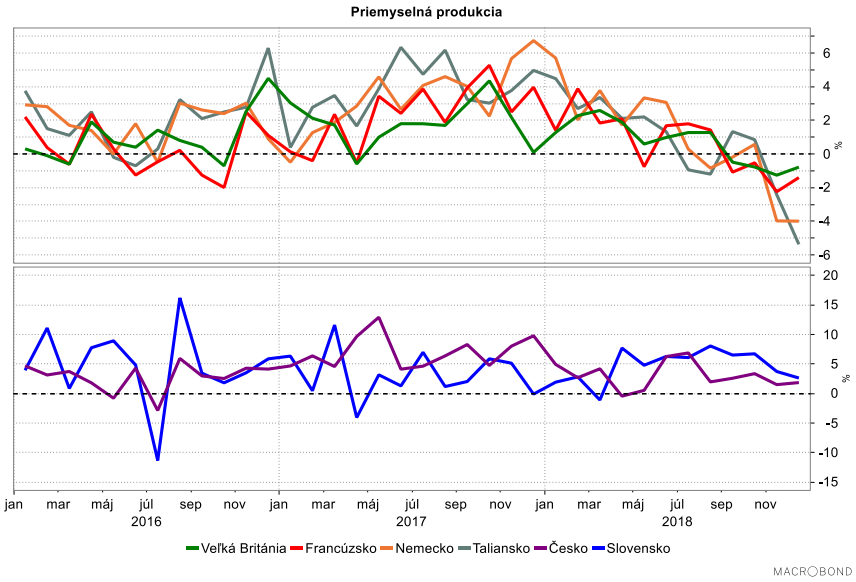
Maloobchod USA s medzimesačným poklesom

Maloobchodné tržby sa v závere roka 2018 relatívne výrazne medzimesačne prepadli. V decembri 2018 sa celkové tržby maloobchodu znížili v porovnaní s novembrom o 1,31 % (o 5,95 mld. dolárov na 446,1 mld. dolárov). K prepadu celkových maloobchodných tržieb prispeli najviac poklesy v príjmoch čerpacích staníc (o 5,14 mld. dolárov) a príjmov z predaja voľnočasového vybavenia (športové vybavenie, hudobné nástroje knihy a pod.) o 309 mil. dolárov na 6 mld. dolárov za december 2018. Na medziročnej báze však celkové tržby v maloobchode stále, aj keď mierenejšie, rástli. Celkový nárast oproti decembru predchádzajúceho roka vykázali rast o 2,05 % čo predstavovalo nárast o 8,97 mld. dolárov. V medziročnom porovnaní rástli najviac tržby v z predaja oblečenia (4,67 %), z poskytovania reštauračných služieb (3,96 %) a z predaja motorových vozidiel (3,74 %). Práve posledná oblasť automobilového predaja zaznamenala aj najvyšší absolútny nárast a to o 3,52 mld. dolárov. Za celý rok 2018 vykázal maloobchod v USA tržby v celkovej hodnote 5,32 bilióna dolárov. Od mája 2018 však sledujeme postupné spomaľovanie v medziročnom raste celkových tržieb. Ďalšie spomaľovanie, prípadné znižovanie, maloobchodných tržieb môže viesť ku znižovaniu celkovej produkcie a neskôr k spomaleniu celkového výkon ekonomiky. (jv)

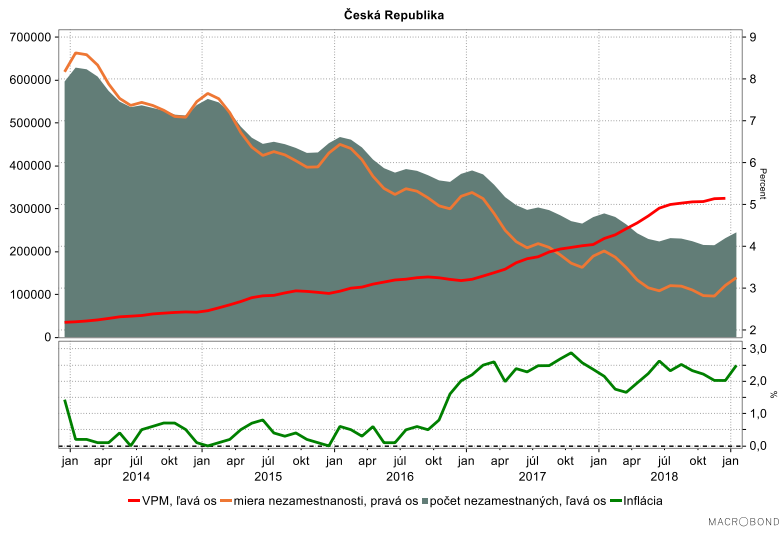
Priemyselná produkcia v EÚ

Posledné mesiace sledujeme pokles priemyselnej produkcie v štyroch najväčších ekonomikách Európskej Únie – zatiaľ vrátane Veľkej Británie. Ku koncu decembra zaznamenala najväčší medziročný pokles priemyselná produkcia Talianska a to až o 5,37 %. Medziročný rast talianskej ekonomiky pritom v štvrtom kvartáli 2018 dosahoval len 0,08 %. Podobná situácia je však v ostatných krajinách, ktoré vykazujú stály, aj keď o niečo pomalší, medziročný rast reálneho HDP. Nemecká produkcia klesala posledné dva mesiace roka 2018 o 4 % a francúzska sa prepadla v decembri o 1,4 %. Za poklesom vo Veľkej Británii môžeme vidieť aj stálu neistotu ohľadom vystúpenia z EÚ, kedy podnikatelia utlmujú svoju výrobu resp. presúvajú svoje podniky do EÚ. Samotné vystúpenie VB bez obchodnej dohody s EÚ však situácii nepomôže, no práve naopak môže trend posledných mesiacov len upevniť. Slovensko ako aj Česko si zatiaľ udržujú rast svojej celkovej priemyselnej produkcie na úrovniach 2,62 % (SR) a 1,85 % (ČR) ako ukazujú posledné údaje z decembra minulého roka. Stálosť tohto vývoja však dočasná a je otázkou času kedy sa pokles v najväčších ekonomikách premietne aj na našej produkcii, ktorá je úzko previazaná so zahraničím. Prvé náznaky možno badať s plánovanými opatreniami Volkswagenu na Slovensku, kde plánujú zníženie počtu zamestnancov spolu s prechodom z trojzmennej prevádzky na dvoj a jednozmennú. (jv)

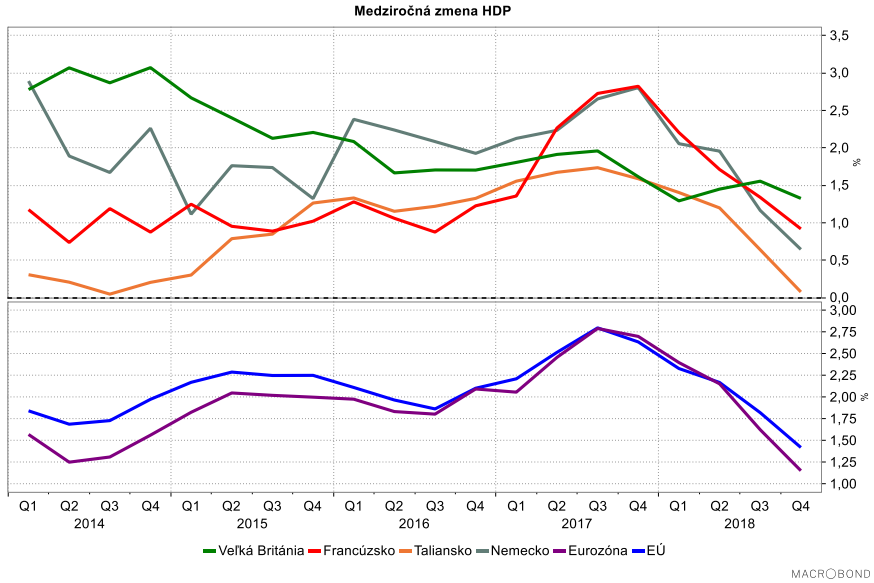
Rekordná zamestnanosť v ČR

Nezamestnanosť u našich západných susedov mierne vzrástla. Z najnižšej hodnoty 2,81 % v novembri 2018 do januára vrástla na 3,26 %. Táto miere predstavovala v januári celkom 245 057 registrovaných nezamestnaných. Nezamestnanosť mierne vzrástla aj napriek tomu, že hospodársky rast ekonomiky vytvára stále nové pracovné miesta. Ku koncu decembra 2018 bolo celkom 324 410 voľných pracovných miest, ktoré neboli obsadené. Problémom je práve nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily potrebnej na obsadenie daných pozícií , prípadne neochota ľudí vykonávať určité práce s nižšími mzdami. Aj napriek tomu je v rámci krajiny celková miera nezamestnanosti najnižšia od konca roku 1996 a stále najnižšia aj v rámci celej Európskej Únie. Jav vyššej nezamestnanosti začiatkom roka je v ČR cyklický a možno ho sledovať aj v predchádzajúcich rokoch. Vzhľadom na stály hospodársky rast je pravdepodobné, že nezamestnanosť môže ešte klesnúť. Otázny je však aj ďalší vývoj ekonomiky v prepojení na spomaľujúce susedné štáty. (jv)

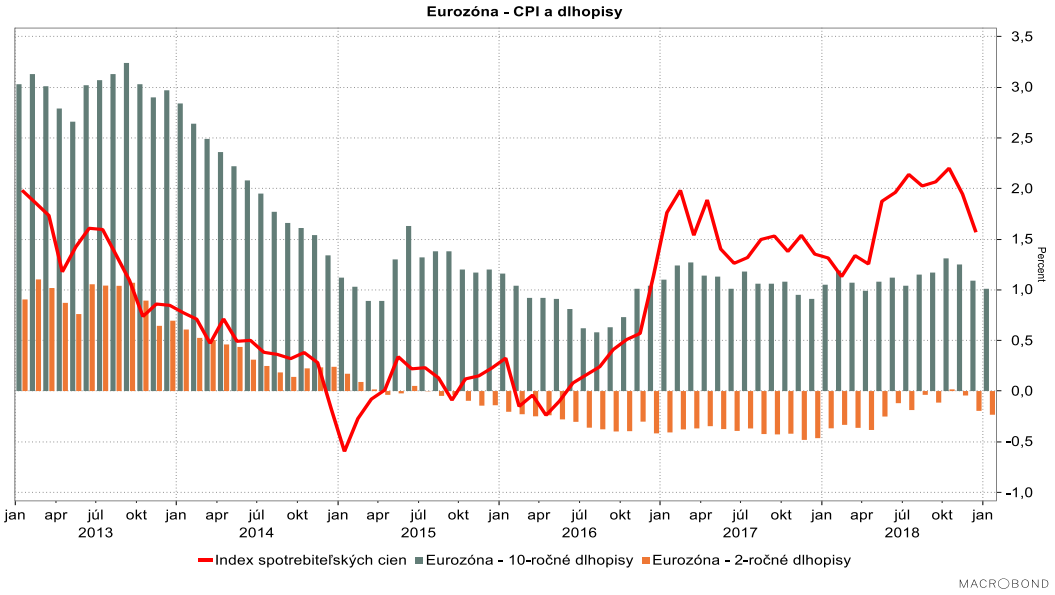
Hospodárstvo Nemecka

Nemecká ekonomika vykázala za posledný kvartál v medzikvartálnom raste reálneho HDP stagnáciu. Celkový výkon ekonomiky meraný v stálych cenách tak zostal na rovnakej úrovni ako v rovnakom období predchádzajúceho roka (resp. zvýšil sa len o 0,02 %). Predzvesťou slabého výkonu boli už dáta poukazujúce na pokles v priemyselnej produkcii, ktorá klesla dva mesiac po sebe. Za celý rok 2018 tak nemecká ekonomika vykázala celkový rast na úrovni 1,4 %. Tento vývoj má na svedomí najmä zmeny v automobilovom priemysle, kde vďaka novým emisným štandardom boli vyradené napr. dieslové autá z niektorých veľkým miest, čím samozrejme utrpel predaj a tým aj produkcia týchto áut. Situácia sa pomaly prenáša aj na Nemecké firmy podnikajúce (resp. s pobočkami) na Slovensku. Príkladom je Volkswagen ktorý reštrukturalizuje výrobu. Slabé čísla vykázala aj celá Eurozóna, kde sa rast reálneho HDP tiež spomaľuje a to vďaka najväčším ekonomikám ako je spomínané Nemecko ale aj Francúzsko či Taliansko. Eurozóna vykázala v štvrtom kvartáli 2018 rast reálneho HDP na úrovni len 1,15 % a celá EÚ spolu na úrovni 1,42 %. Toto spomaľovanie a prípadné zníženie reálneho výkonu veľkých ekonomík sa môže mať negatívne dopady na našu ekonomiku. Prvým náznakom je už spomínaný Volkswagen, no prostredníctvom neho utrpia aj malý subdodávatelia. Pri potenciálnom poklese je zároveň pravdepodobné, že Nemci budú presúvať svoju výrobu domov v záujme udržať domácu zamestnanosť. (jv)

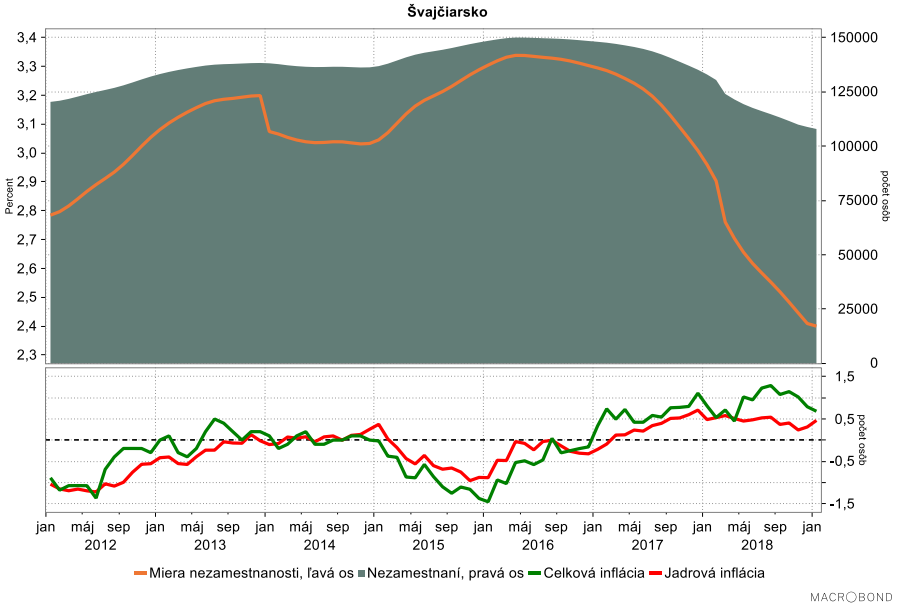
Záporné výnosy na 2-ročné dlhopisy

Výnosy 2-ročných dlhopisov v Eurozóne dosahujú podľa mesačných údajov záporné hodnoty. Výnos je na hodnote mínus 0,19%, čo znamená, že majiteľ dlhopisu stráca výnos za dlhopisu a „platí“ emitentovi dlhopisu. Vo väčšine prípadov v Európe vlastní tieto dlhopisy Európska centrálna banka, ktorá týmto spôsobom uvoľňovala peniaze do obehu. 10-ročné dlhopisy za posledné údaje v roku 2019 mali výnos zhruba 1,09%, čo nepokrýva ani infláciu. Index spotrebiteľských cien je momentálne na úrovni 1,57%. Investori pri takomto výnose majú vyššiu pravdepodobnosť splatenia dlhopisu, avšak investícia pri takýchto úrokoch nie je rentabilná. (pch)

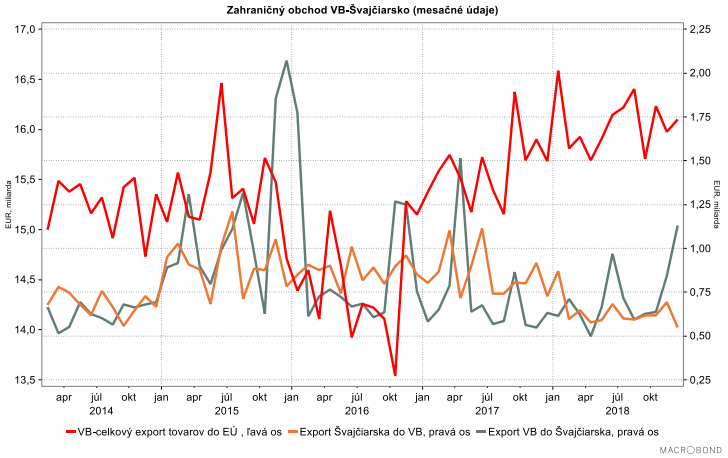
Nezamestnanosť v Švajčiarsku

Ekonomika švajčiarska sa drží v dobrej kondícii, ktorú vyjadruje stály hospodársky rast v priemere 1,6 % za posledných 5 rokov. V treťom kvartály vzrástlo reálne HDP medziročne o 2,4 % a nominálne 3,38 % čo predstavovalo celkom 173,7 mld. švajčiarskych frankov. Celkový výkon ekonomiky prezentovaný hodnotou nominálneho HDP dosiahol v roku 2017 výšku 668,57 mld. švajčiarskych frankov (598,98 mld. eur). Hospodársky rast sa prejavuje aj v klesajúcej nezamestnanosti. Tá je najnižšia za posledných 16 rokov. Treba však aj povedať, že najvyššia miera nezamestnanosti bola v Švajčiarsku v decembri 2009 a to 4,14 %. Ku koncu januára tohto roka bolo vo švajčiarsku evidovaných celkom 107 899 nezamestnaných pri celkovej pracovnej sile viac ako 4,9 mil. osôb. Ceny v krajine rastú len mierne a v rokoch 2015 a 2016 dokonca klesali (deflácia). V januári dosiahla celková inflácia 0,68 %. Jadrová inflácia očistená od volatilných cien potravín a energií dosiahla len 0,46 %. Takéto tempo rastu cien a znehodnocovania peňazí vytvára na jednu stabilné prostredie s istotou pre domácnosti ale aj podnikateľov. Na druhú stranu však nemusí podmieňovať domáce investície. To však kompenzuje ročný približne 1,5 %-tne rastúci dopyt. V snahe dosahovať inflačné čísla je menová politika centrálnej banky drží hlavnú úrokovú sadzbu na hodnote -0,75 %. (jv)

Veľká Británia podpisuje dohodu so Švajčiarskom

Veľká Británia kvôli odchodu z Európskej únie podpisuje bilaterálnu dohodu so Švajčiarskom. Ešte pred Brexitom si poisťuje dohodu v rámci zóny voľného obchodu. Táto dohoda by mala byť platná od 30.marca 2019, ak sa Británia nedohodne o odchode s Európskou úniou. Vtedy budú stanovené aj clá, ktoré zvýšia ceny tovarov, čo vyvolá zníženie dovozu. Ak sa Británia s Európskou úniou dohodne, táto dohoda môže byť platná až po skončení prechodného obdobia. Švajčiarsko je pre Britániu 5.najväčší európsky partner a na 7.mieste v rámci exportu VB. Pre Švajčiarsko je VB na 6.mieste pri exporte a 4.najväčší európsky partner. Medziročne sa Veľkej Británií nezvýšil export do Švajčiarska a je na rovnakej úrovni zhruba 8,62 mld €. Pri exporte Švajčiarska do VB sa vyviezlo medziročne menej o 25,4%. Celkovo sa ale vývoz Veľkej Británie do Európske únie od vyhlásenia Brexitu zväčšil a momentálne je ročne na úrovni zhruba 192 mld €. Ide o veľké množstvo tovaru, ktoré by po Brexite podliehalo clu a zvyšovalo by cenu tovaru pre spotrebiteľov. Tvrdý Brexit by spôsobil skomplikovanie dopravy tovarov medzi Veľkou Britániou a Švajčiarskom, keďže tovar bude prechádzať cez európske územie. Británia po Brexite bude musieť s veľkým množstvom štátov nadväzovať diplomatické vzťahy s ktorými doteraz uplatňovala spoločnú európsku zahraničnoobchodnú politiku. (pch)

Miliardári sveta

Momentálne sa na svete nachádza viac ako 2 208 miliardárov. Od finančnej krízy sa ich počet zdvojnásobil a za minulý rok sa ich majetok zvyšoval o 2,5 miliardy USD denne, čo predstavuje medziročný nárast o 12%. Chudobnejšia časť ľudí za minulý rok strácala majetok v hodnote pol miliardy denne. V extrémnej chudobe žije viac ako 735 miliónov ľudí na svete a musia si vystačiť s 1,9 USD na deň. Je to ale pokrok oproti roku 1 990, kde vtedy žilo v extrémnej chudobe dvojnásobný počet ľudí. Zvyšovanie rozdielov medzi bohatými a chudobnými vedie k hnevu verejnosti, protestom a násiliu. Chudobní občania nemajú dostatočný prístup k základným službám a dokonca môžu platiť aj vyššie dane. Najväčšie spoločnosti, ktoré vlastnia najbohatší ľudia dostávajú finančné výhody a platia nižšie dane v daňových rajoch. Najbohatší človek má hodnotu majetku vo výške 112 miliárd, čo je viac ako HDP Slovenska. 26 najbohatších ľudí na svete vlastní majetok v hodnote 1,3 bilióna USD, čo sa rovná majetku vo vlastníctve 3,8 miliardy chudobných ľudí. Hlavným problémom medzi bohatými a chudobnými je nerovnomerné prerozdelenie majetku, zvyšovanie priepasti medzi týmito skupinami a znižovanie významnosti strednej vrstvy. (pch)

Poradie	Meno	Hodnota majetku v mld USD	Národnosť	Zdroj príjmov
1	Jeff Bezos	112	USA	Amazon
2	Bill Gates	90	USA	Microsoft
3	Warren Buffett	84	USA	Berkshire Hathaway
4	Bernard Arnault	72	Francúzsko	Louis Vuitton
5	Mark Zuckerberg	71	USA	Facebook
6	Amancio Ortega	70	Španielsko	Inditex group
7	Carlos Slim Helu	67,1	Mexiko	Telecom
8	Charles Koch	60	USA	Koch Industries
9	David Koch	60	USA	Koch Industries
10	Larry Ellison	58,5	USA	Oracle

PZI sa na Slovensku zvyšujú

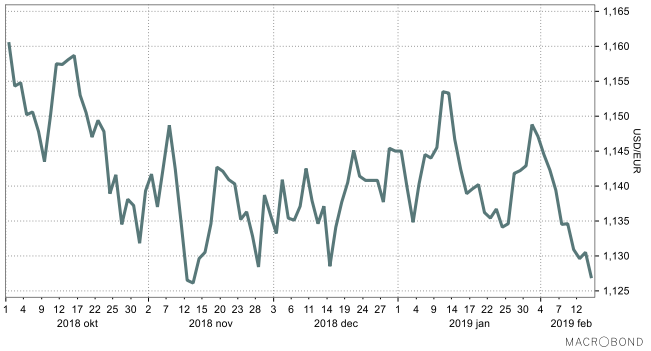
V roku 2017 tvorili celkové priame zahraničné investície v Slovenskej republike spolu 46,56 miliárd €, čo bolo medziročne navýšenie o 3,12%. PZI prichádzajú hlavne z európskych štátov ako Holandsko (11,9 mld. €, 25,5 % podiel), Rakúsko (6,08 mld. €), Česko (5 mld. €), Nemecko (2,97 mld. €), Maďarsko (2,65 mld. €), Luxembursko (3,4 mld. €). Južná Kórea je dokonca v hodnote PZI (2,94 mld. €) tesne za Nemeckom, čo je zapríčinené spoločnosťami Kia a Samsung a ich dodávateľských firiem, ktoré patria medzi najväčšie spoločnosti z hľadiska tržieb (2. a 7.miesto) na Slovensku. Priame zahraničné investície sa skladajú z majetkovej účasti a reinvestovaného zisku a ostatného kapitálu. Väčšinu PZI do SR, takmer 86 % tvorí majetková účasť a reinvestovaný zisk. Odlev PZI zo SR smeroval v roku 2017 hlavne do Česka (1,18 mld. €, 41,3% podiel), Holandska (201 mil. €), Rakúska (198 mil. €), Poľska (140 mil €) a Cypra (114 mil. €). V roku 2019 očakávame ďalšie priame zahraničné investície do Slovenskej republiky. Ide o investície nemeckej spoločnosti SAM automotive, kde by sa malo vytvoriť až 800 nových pracovných miest v okrese Veľký Krtíš. Spoločnosť podniká v oblasti automobilového priemyslu a v týchto mesiacoch by sa konečne mala spustiť výroba. V trenčianskom kraji by sa v obci Horné Sŕnie mali vyrábať a vyvíjať autokary (autobusy) do ťažko prístupných terénov. Ide o českú firmu Pulsar Expor, ktorá by mala zamestnať zhruba 220 ľudí. V Žarnovici rakúska spoločnosť Neuman Aluminium PWG investuje do výroby a hutníckeho spracovania kovov pre motorové vozidlá a iné dopravné prostriedky. Zamestnať by sa malo zhruba 215 ľudí. V Obci Kriváň v Banskobystrickom kraji plánuje talianska firma Intercable investovať do výroby plastových komponentov a izolácií pri zamestnaní 255 nových zamestnancov. V Košickom kraji v obci Veľká Ida si lichtenštajnská firma Oerlikon Balzers plánuje v závode metalurgického priemyslu zamestnať 100 ľudí. Česká spoločnosť Forlit, ktorá pôsobí v papierenskom priemysle plánuje vo Fiľakove zamestnať 136 nových pracovných pozícií. Slovenská republika má stále čo ponúknuť zahraničným investorom. Zvyšujúce sa mzdy v SR stále nedosahujú hodnoty, ktoré by museli spoločnosti minúť v domácej krajine. (pch)

STAV PZI v SR

Rok	2008	2009	2013	2014	2015	2016	2017
Stav (v mld. eur)	36,2	36,5	42,07	40,97	42,26	45,15	46,56

AKTUÁLNY VÝVOJ NA TRHOCH

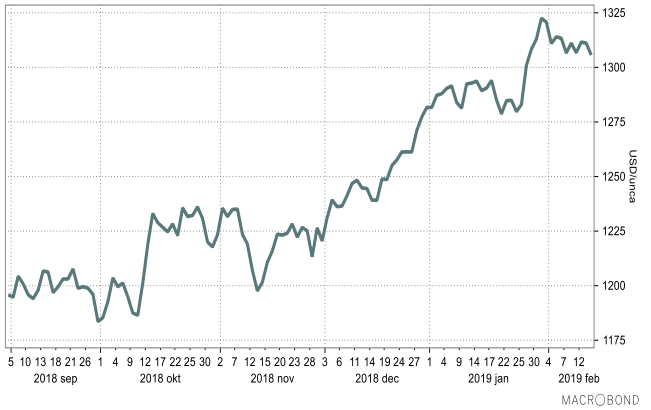
EUR/USD

EUR/CZK

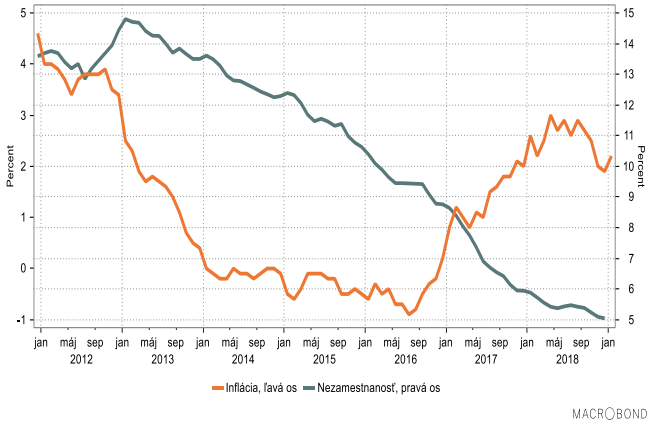
ZLATO

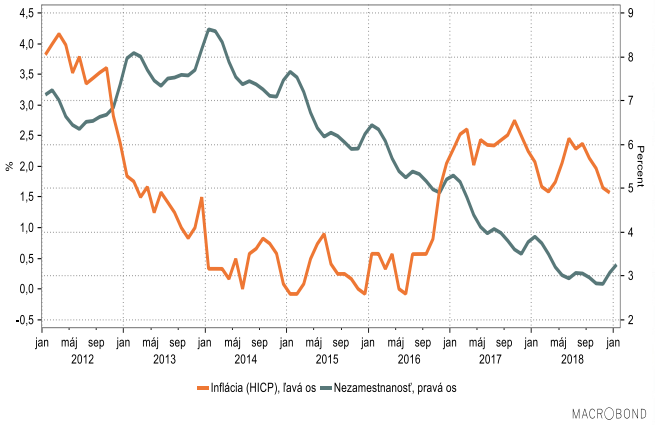
ROPA

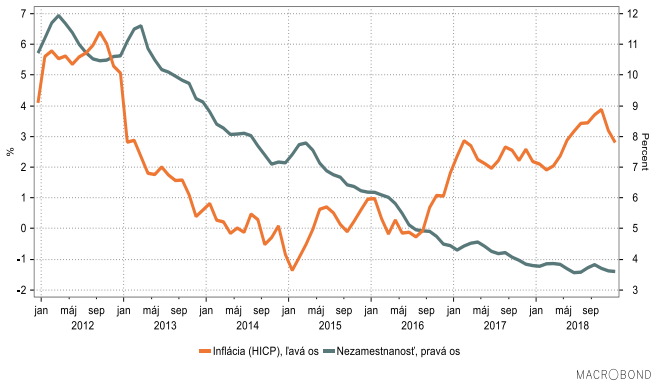
SLOVENSKO

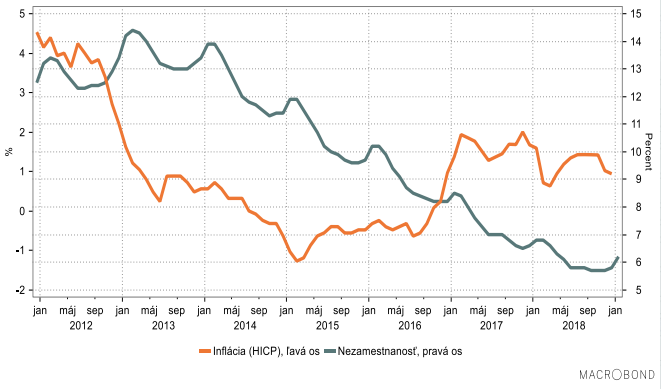
ČESKÁ REPUBLIKA

MAĎARSKO

POĽSKO

SPRÁVY Z FINANČNÝCH TRHOV

Od 1.apríla pre nových podnikateľov vstúpi do platnosti povinnosť elektronickej registračnej pokladnice eKasa s online pripojením do systému finančnej správy. Výhody z pohľadu štátu sú v zabezpečení vyššieho príjmu do štátneho rozpočtu, zvýšenie transparentnosti výberu daní. Podnikateľom by tento krok mal zjednodušiť komunikáciu so štátom. Od 1.júla 2019 bude táto eKasa povinná pre všetkých podnikateľov.

Európsky parlament schválil dohodu o voľnom obchode a investíciách medzi EÚ a Singapurom a zároveň odobril aj dohodu o partnerstve a spolupráci. Ide o prvú bilaterálnu obchodnú dohodu Európskej únie na území juhovýchodnej Ázie. Singapur predstavuje najväčšieho partnera v tejto oblasti .Celkový obchod s tovarom dosahuje 53 mld. € a so službami 51 mld. €. V Singapure má sídlo viac ako 10 tisíc firiem, ktoré ho využívajú na presadzovanie obchodu v Tichomorí.

Americké podniky stratili v novembri 2018 viac ako 2,7 miliardy USD kvôli zvyšujúcim sa dovozným clám. Bolo to spôsobené hlavne zvýšením daní vo forme nových ciel a poklesom exportu, pri ktorom podniky a farmári strácajú schopnosť konkurovať na zahraničných trhoch. Export amerických firiem klesol v novembri medziročne o 37 % na hodnotu 4,1 miliardy USD. Tento pokles bol spôsobený aj zavedením odvetných ciel zahraničím, do ktorého americké podniky kvôli týmto clám menej vyvážali. Protekcionizmus v USA, ako sa zdá, je kontraproduktívny a ničí hlavne americké firmy a nie tie zahraničné.

Organizácia krajín vyvážajúcich ropu znížila svoju ťažbu v januári 2019 na 4 ročné minimum, momentálne ťaží 30,83 milióna barelov denne, čo predstavuje 37% podiel sveta. Aj toto zníženie ťažby spôsobuje zvýšenie ceny.

Tento dokument je publikovaný pre spoločnosti skupiny BENCONT , a môže byť reprodukovaný a ďalej šírený len s jej písomným súhlasom. Informácie v tomto dokumente boli získané z externých zdrojov, ktoré boli spoločnosťou považované za spoľahlivé.

Matúš Jančura
Hlavný analytik, Bencont INVESTMENTS
jancura@bencont.sk

Jozef Prozbík
Analytik, Bencont INVESTMENTS
prozbik@bencont.sk

Analytici:
Nebesník Martin
Bruchánik Rudolf
Chalupka Peter
Vražda Ján
Zemčák Dávid

Vajnorská 100/A
831 04 Bratislava
www.bencont.sk

BENCONT INVESTMENTS BENCONT GROUP BENCONT DEVELOPMENT